

Riddare utmattade av tunga rustningar

ARKEOLOGI Medeltidens riddarrustningar var så tunga att bära att de har haft inflytande på historiens gång. Det anser brittiska forskare vid University of Leeds, som på löpband har testat försökspersoner iförda kopior av medeltida rustningar.

De fysiska testerna visar att rustningens vikt tvingar fram en snabb och ytlig andning, så att musklerna får mindre syre. Samtidigt upplever bäraren en oerhörd belastning på benen, vilket minskar hans mobilitet markant. Forskarna anser att de tunga rustningarna var skuld till att en numerärt överlägsen och bättre utrustad fransk armé förlorade mot engelsmännen i slaget vid Agincourt den 25 oktober 1415. De franska trupperna fick kämpa sig genom lera i sina rustningar för att nå fram till slagfältet, och det tröttade ut dem så pass att engelsmännen fick en lätt match.

En försöksperson på ett löpband testar en kopia av en medeltida rustning.

UNIVERSITY OF LEEDS

CAL SANDFORT/THE PEREGRINE FUND

Jaktfalkarna utrustades med små satellitsändare, så att ornitologerna kunde följa fåglarnas färder året runt.

Falkar blir havsfåglar på vintern

Falkar är landfåglar, men i kylan på Grönland blir de havsfåglar.

ZOOLOGI Hittills har forskarna trott att alla falkarter på jorden tillbringar all sin tid på fastlandet, och att de endast kortvarigt skulle våga sig ut över havet för att jaga. Nu har ornitologer vid bland annat University of Oxford i England dock fått satellitbaserad dokumentation av att en del grönländska jaktfalkar delvis övervintrar till havs. Här har jaktfalkarna baser på bland annat isberg och packis, varifrån de jagar måsar, änder och andra havsfåglar.

Ornitologerna fångade med nät in 48 jaktfalkar i tre områden av Grönland, nämligen från Qaanaaq i nordvästra Grönland, Kangerlussuaq i Västgrönland och Ittoqqortoormiit på östkusten. Fåglarna utrustades med satellitsändare, så att ornitologerna kunde följa fåglarnas rörelser under hela året. Då satellitdata var i hamn fick forskarna inte bara den överraskande nyheten att jaktfalkarna var havsfåg-

lar om vintern. De upptäckte också att det fanns avgörande skillnader mellan hur stort jaktrevir falkarna behövde om vintern.

Fåglarna på västkusten kunde således leta föda i områden som varierade i storlek från ynka 383 kvadratkilometer till 6 657 kvadratkilometer. På östkusten måste jaktfalkarna slita väsentligt mer för födan och utnyttjade områden på mellan 26 810 kvadratkilometer och hela 63 647 kvadratkilometer. Dessa enorma arealer är de största vinterhabitat som forskarna dokumenterat för en rovfågel.

• Fyra falkars placering under månaden.

CLAUS LUNAU